

REGELVERK FOR SÅKORNFOND OPPRETTET I PERIODEN 2006-2008

Dette regelverket gjelder for Investinors forvaltning av den distriktsrettede såkornkapitalordningen og den landsdekkende såkornkapitalordningen, begge med tilhørende tapsfond. Regelverket er fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 27. april 2020 og erstatter to tidligere regelverk til Innovasjon Norge fastsatt av Nærings- og handelsdepartementet 20. desember 2010.

Regelverket er utarbeidet i medhold av § 8 i Reglement for økonomistyring i staten og kap. 6 i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Reglement for og Bestemmelser om økonomistyring i staten er overordnet dette regelverket.

1 FORMÅL MED OG MÅLGRUPPE FOR SÅKORNKAPITALORDNINGEN OG TAPSFONDET

Det langsiktige målet med den distriktsrettede såkornordningen er å tilføre kunnskapsbedrifter lokalisert i næringsssvake områder med stort vekstpotensial en blanding av tålmodig egenkapital og relevant kompetanse. Midlene som avsettes til ansvarlige lån og tapsfond, skal risikoavlaste og utløse privat kapital og kompetanse.

Målgruppen for de distriktsrettede såkornfondene er bedrifter lokalisert i de mest næringsssvake områdene som er truet med avfolkning. Fondene er derfor geografisk begrenset til å investere innenfor det til enhver tid definerte distriktpolitiske virkeområdet.¹ Målgruppen omfatter:

- investorene i de fem distriktsrettede såkornfondene og
- små- og mellomstore bedrifter (SMB-er),² primært innovative eller i tidlig fase.

Det langsiktige målet med den landsdekkende såkornkapitalordningen er å støtte etablering av innovative, konkurransedyktige vekstforetak gjennom å øke tilgangen på kompetent kapital og kompetanse. Målgruppen for de landsdekkende såkornfondene er innovative prosjekter, herunder prosjekter fra universiteter og høyskoler. Fondene skal ha hele landet som virkeområde. Målgruppen omfatter:

- investorene i de fire landsdekkende såkornfondene og
- små- og mellomstore bedrifter (SMB-er) i oppstarts-, såkorn- eller annen tidlig fase.

Såkornfondene kan ikke investere i bedrifter i vanskeligheter, skipsbygging, kull og stålindustrien.³

Statlige midler som avsettes til ansvarlige lån og tapsfond skal risikoavlaste og utløse privat kapital og kompetanse. Formålet med tapsfond for såkornkapitalfond er å overføre noe av risikoen ved såkorninvesteringer fra de private investorene til staten og på denne måten stimulere til økte private investeringer i såkornfond og såkornprosjekter.

2 KRITERIER FOR MÅLOPPNÅELSE

For nærmere om kriterier for måloppnåelse vises det til praksis etablert gjennom senere års dialog med Riksrevisjonen og krav i regnskapsloven.⁴

¹ Det distriktpolitiske virkeområdet for Norge for perioden 1. januar 2007 til 31. desember 2013 er fastsatt gjennom Dec. no: 226/06/COL fra ESA.

² Definisjonen av SMB-er er gitt i OJ L 124, 20.05.2003, s. 36-41.

³ Se paragraf (24) State Aid Guidelines - State aid to promote risk capital investments in small and medium-sized enterprises, ESA 25.10. 2006.

⁴ Se Dokument 3:1 (2019–2020), Riksrevisjonen 08.10.2019

3 TILDELINGSKRITERIER/BEREGNINGSREGLER FOR ANSVARLIG LÅN

3.1 Kapitalbase

Såkorndfondene blir tildelt ansvarlig lån innenfor rammen av bevilgninger fra Stortinget.

Såkorndfondene som etableres, skal være store nok til å sikre en kompetent og robust forvaltning av midlene.

Fond i ordningen med distriktsrettede såkorndfond skal bestå av inntil 70 pst. statlig og minimum 30 pst. privat kapital.

Fond i ordningen med landsdekkende såkorndfond skal bestå av inntil 50 pst. statlig og minimum 50 pst. privat kapital.

Den statlige andelen er i form av ansvarlige lån gjennom Innovasjon Norge, nå overtatt av Investinor. Den private kapitalen i fondene skal komme fra markedsinvestorer.

Såkorndfondenes aksjekapital skal som minimum være av samme størrelse som tapsfondet når det ansvarlige lånet er fullt optrukket. Resten av kapitalen fra investorene kan være i form av lån, med tilsvarende vilkår/prioritet som det ansvarlige lånet fra Innovasjon Norge, nå overtatt av Investinor.

Det ansvarlige lånet fra Investinor løper i utgangspunktet uten avdrag og forfaller til betaling i sin helhet til pari kurs 15 år fra dato for avtale mellom fondet og Innovasjon Norge, nå overtatt av Investinor.

Dersom såkorndfondets investorer mottar utbytte eller nedbetaling på lån fra såkorndfondet, skal det ansvarlige lånet fra Investinor nedbetales i samme grad. Tilbakebetalte deler av utbetalt lån kan ikke trekkes opp på nytt.

Opptrekk på det ansvarlige lånet skal kun gjøres i forbindelse med at det er nødvendig for investeringer. Det kan tillates at såkorndfondene har en mindre likviditetsreserve i henhold til bransjepraksis.

For de distriktsrettede fondene må opptrekk på/utbetaling av statens ansvarlige lån må foretas på en slik måte at statens utbetalte beløp til enhver tid ikke utgjøre mer enn 70 pst. av de totale utbetalingene til et fond.

For de landsdekkende fondene kan opptrekk på/utbetaling av statens ansvarlige lån ikke foretas i større grad enn det som er totalt innbetalt fra investorene.

3.2 Rente

Lånet til distriktsrettede såkorndfond er rentebærende for enhver tid optrukket beløp. Nominell rente skal være 6-måneders NIBOR + 0,59 prosentpoeng frem til 15 år fra dato for avtale mellom fondet og Investinor.

Lånet til landsdekkende såkorndfond er rentebærende for enhver tid optrukket beløp. Nominell rente skal være 6-måneders NIBOR + 2,09 prosentpoeng frem til 15 år fra dato for avtale mellom fondet og Investinor.

Basisrenten er lik månedlige gjennomsnitt av 6-måneders NIBOR. Renten blir årlig lagt til lånets hovedstol. Renten forfaller sammen med lånets forfall. Det skal beregnes rentes rente.

4 STATSSTØTTEREGLENE I EØS-AVTALEN

Det vises til godkjenningene av ordningen under EØS-regelverket om offentlig støtte fra EFTAs overvåkingsorgan (ESA)⁵ og the General Block Exemption Regulation (GBER)⁶. I det alt vesentligste gjelder godkjenningene, men artikkel 7 og 29 i GBER gjelder vedrørende kumulering av støtte og størrelsen på investeringstransjer.

5 KRAV TIL INVESTINOR

5.1 Tap

5.1.1 Tap dekket av tapsfondet

Tapsfondet kan aldri belastes med mer enn 25 pst. av det til enhver tid opptrukne lånebeløpet. Akkumulerte renter til hovedstolen medfører ikke at rammen for tapsfondet øker. Når et såkornfond har et konstatert tap på en av sine enkeltinvesteringer, kan tapsfondet belastes med inntil 50 pst. av tapet på enkeltinvesteringen. Tapet belastes egenkapitalen. Hovedstol på Investinors ansvarlige lån vil bli nedskrevet med et beløp tilsvarende belastningen mot tapsfondet. De tilhørende lånerentene knyttet til den tapsførte enkeltinvesteringen avskrives. Den avskrevne del av statens ansvarlige lån skal ikke restitueres som følge av at såkornfondet som sådan går med overskudd over tid.

Såkornfondene kan foreta enkeltinvesteringer i form av ansvarlig lån eller mezzanin⁷-lån som alternativ til aksjekapital dersom dette er hensiktsmessig. Tap av ansvarlig lån eller mezzanin-lån kan dekkes på tilsvarende måte som enkeltinvesteringer i form av aksjekapital. Tapsfondet kan ikke nyttes til å dekke rentetap i såkornfondene dersom disse gir ansvarlig lån eller mezzanin-lån.

5.1.2 Tap utover tapsfondet

Hvis tapene i et selskap overgår det som kan bli dekket av tapsfondet, vil Investinor på vegne av staten opptre som en vanlig kreditor ved oppfølging av gjelden. Investinor belaster ikke tapsfondet eller nedskriver hovedstol dersom konstaterte tap overstiger rammen for tapsfondet i forhold til faktisk utlån. Dersom såkornfondene har foretatt spesifiserte nedskrivninger som eksponerer Investinor for tap utover tapsfondet, skal det foretas en vurdering av kredittrisiko for å vurdere en eventuell avsetning for tap. Investinor vil da foreta en beregning basert på den regnskapsmessige balansen i såkornfondet. For å komme frem til underdekningen skal Investinor se på forholdet mellom bokført aksjebeholdning/lån/forordringer i porteføljeselskapene, bankinnskudd og kapitalinnskudd (egenkapital/ansvarlig lån fra private investorer), samt Investinors ansvarlige lån og rentesaldoen på det.

I tilfeller der rammen ikke tillater tapsføring mot tapsfondet, vil underdekningen bli dekket av de private investorenes aksjekapital. Dersom det fortsatt er en underdekning, vil resterende underdekning bli proratarisk fordelt mellom Investinor og de private investorene i forhold til størrelsen på det ansvarlige lånet til hver av partene. Avsetning for tap vil da være lik Investinors proratariske del av underdekningen. Dersom såkornfondet ikke har fått utstedt ansvarlige lån fra investorene, vil avsetning for tap utover tapsfondet bli lik den resterende underdekningen.

⁵ Jf. Dec. No: 181/05/COL og Dec. No: 61/06/COL for landsdekkende ordning og Jf. Dec. No: 180/05/COL og Dec. No: 62/06/COL for distriktrettet ordning.

⁶ Kommisjonsforordning (EC) 800/2008.

⁷ Gjeldsinstrumenter med vikende prioritet og rettigheter til bytte mot egenkapital.

Avsetningen til tap utover tapsfond skal beregnes halvårlig. Dersom det beregnes en avsetning til tap utover tapsfond, blir renteinntektene til tilhørende såkornfond tapsavsatt.

5.1.3 Konkurs

Konstatning av tap er definert som tap hvor aksjene og/eller ansvarlige lån er solgt/avhendet med tap i forhold til historisk kostpris eller hvor tap er realisert i forbindelse med konkursbehandling eller opphør. Ved konkursbehandlinger kan det oppstå tvil om når tapet kan fastsettes. Tap kan regnes som konstatert dersom bobestyrer kan gi en bekreftelse på at aksjonærene ikke får dekning for sin aksjepost/ansvarlige lån.

Ved slike tapsføringer skal beregnet rentesaldo korrigeres, og de tilhørende rentene blir nedskrevet. Ervervsrentedato for enkeltinvesteringen blir satt til dato for siste trekk på det ansvarlige lånet i Investinor før vedkommende tapsinvestering blir før vedkommende tapsinvestering blir gjort.

Rentedato for konstatert tap blir satt til månedsavslutning i måneden før avhendings eller konkursdato.

5.2 Rapportering, oppfølging og kontroll

Rapporteringskrav og -hyppighet skal fremgå av avtale mellom Investinor og hver enkelt lånemottaker (fond).

Innsendt årsregnskap med resultatregnskap, balanse og noteopplysninger skal være revisorattestert.

Som ledd i oppfølgingen skal Investinor:

- påse at avtalte rapporter faktisk er mottatt,
- gi nødvendig tilbakemelding til tilsagnsmottaker om dennes rapportering og
- treffe tiltak dersom kontrollen avdekker muligheter for uregelmessigheter.

Normalt vil kontrollen innebære å vurdere om rapporteringen tilsier at midlene er brukt i overensstemmelse med forutsetningene og om krav til måloppnåelse er oppfylt. Kontrollen av forutsatte rapporter skal bl.a. omfatte:

- en generell formalia- og rimelighetskontroll, dvs, at rapportene er signert, ev. attestert av revisor, og at tallmaterialet virker troverdig
- gjennomgang og vurdering av innrapportert informasjon med hensyn til avvik i måloppnåelse og økonomi og i forhold til risiko, egenart og vesentlighet.

Ut fra gjennomgangen av mottatt innrapportering skal det vurderes om det er behov for ytterligere oppfølgings- eller kontrolltiltak, spesielt dersom gjennomgangen avdekker muligheter for uregelmessigheter. Dette kan eksempelvis omfatte stikkprøvekontroll for prøving av data som ligger til grunn for utarbeidelse av innrapportert informasjon, nærmere regnskapsgjennomgang eller annen kontroll med at midlene har blitt nyttet som forutsatt, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

5.3 Låneavtale

Låneavtalen skal inneholde alle vilkårene som må oppfylles for å få innvilget lån/tapsfond, dvs.:

- formål og hva slags tiltak lånet og tapsfondet kan benyttes til
- beløpsstørrelser på lån og tapsfond

- utbetalingstidspunkt
- behandling av eventuelt for mye utbetalt lån/tapsfond
- krav til rapportering, regnskap og eventuell revisorbekreftelse
- krav til oppbevaring av regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregning av lånebeløp opplysninger om kontrolltiltak som kan bli iverksatt for å sikre at bruken av midlene skjer i samsvar med forutsetningene for tildelingen, jf. Bevilgningsreglementets § 10 og mulige reaksjonsformer dersom fondet ikke opptre i samsvar med forutsetningene i avtalen.
- informasjon om statsstøtteelementet, inkludert regler for investeringstransjer og kumulering med annen støtte, jf. pkt. 4.

Avtalen skal undertegnes på vegne av Innovasjon Norge/Investinor av en ansatt som er bemyndiget til det.

5.4 Krav om eventuell førtidig tilbakebetaling

Dersom lånemottaker (fondet) gir uriktige opplysninger eller lån ikke benyttes i samsvar med fastsatte betingelser for tildelingen, kan lånet med påløpne renter umiddelbart kreves tilbakebetalt.

5.5 Registrering av tilsagn, utbetaling og innfordring

Investinor skal ha systemer og rutiner som sikrer oversikt med hvordan lånerammen er utnyttet, at den ikke overskrides og at det kan gis løpende oppdaterte rapporter om status. Alle lånebeløp skal være attestert før utbetaling kan skje. Den som attesterer, skal kontrollere at:

- utbetalingsforslaget er i overensstemmelse med vedtak om lån
- mottaker har akseptert vilkår i og underskrevet låneavtale
- registrering av faste data for mottaker (fondet) er korrekte

Investinor skal ha etablert systemer, rutiner og tiltak som sikrer korrekt saksbehandling ved tildeling, utbetaling, innfordring og innbetaling av lån i overensstemmelse med Bestemmelser om økonomistyring i staten.

Bokføring, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger skal skje i overensstemmelse med Investinors interne økonomiforvaltningsrutiner.

5.6 Rapportering til departementet

Investinor skal rapportere i henhold til kriteriene som er omtalt i pkt. 2 i dette regelverket. Nærmere informasjon om hyppighet og eventuelle andre størrelser i rapporteringen avklares i dialog med departementet.

6 KRAV TIL NÆRINGS - OG FISKERIDEPARTEMENTET

Departementet skal foreta hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen i rapportene fra Investinor. Departementet og Riksrevisjonen kan iverksette etterfølgende kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

7 EVALUERING

Ordringen ved behov bli evaluert av Nærings- og fiskeridepartementet.

Nærings- og fiskeridepartementet 27. april 2020.

Mette I. Wikborg (e.f.)
departementsråd

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer